ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агрономічний

Кафедра технологій у рослинництві

Силабус навчальної дисципліни
" Методологія, організація та технологія наукових досліджень "

1. Профіль дисципліни

Освітньо-наукова програма «Агрономія»	Освітній рівень – освітньо-науковий Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність: 201 «Агрономія» Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки - 1-й, семестр – 1-й Компонент освітньої програми: обов'язкова Цикл підготовки: професійний Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Зінчук Тетяна Олексіївна
Профайл викладача (-ів)	http://znau.edu.ua/л/екопомiki-ta-menedzhmentu/about-zed/chief-zed
Контактна інформація	+38 (067) 1296339, zintshuk@gmail.com
Консультації	Онлайн консультація в Zoom , Viber щопонеділка з 15.00 до 18.00 год.

3. Анотація до дисципліни

Мета: формування у здобувачів компетентностей з використання наукових методологічних і методичних принципів в сфері наукової, творчої професійної діяльності, освоєння теоретичних основ та методів наукового пізнання для ефективного проведення наукових досліджень, спрямованих на подальше удосконалення економічної науки і практики.

Завдання: постійне оновлення теоретичних знань, збільшення обсягів наукової та науково-технічної інформації, розвиток здібностей до самостійної наукової творчої роботи, освоєння філософських та методологічних засад наукового пізнання та основних етапів науково-дослідних робіт, володіння методами і методологією теоретичних досліджень, вибір напряму наукового дослідження, здійснення процесу пошуку, накопичення, обробки та оформлення результатів експериментальних наукових досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми агрономії на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності. *б) спеціальних/фахових (СК/ФК):*

СК2. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти експериментальних і теоретичних досліджень у сфері агрономії, інформаційні технології, методи комп'ютерного моделювання, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

СК4. Здатність аналізувати, оцінювати і прогнозувати сучасний стан і тенденції розвитку агротехнологій вирощування сільськогосподарських культур.

Результати навчання (РН):

РН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.

РН7. Глибоко розуміти загальні принципи та методи аграрних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері агрономії та викладацькій практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати:*

- економічні закони, категорії та поняття;
- методи наукових досліджень;
- принципи наукових досліджень;
- методологічні засади наукової тематики;
- систему зв'язків між науковими методами;

вміти:

- обґрунтувати зростання ролі науки як продуктивної сили розвитку суспільства;
- використовувати методи наукових досліджень на основі об'єктивних економічних законів;
- методологічно обґрунтувати тему науково дослідження: мету, завдання, гіпотезу, об'єкт, предмет дослідження;
- сформулювати наукову новизну дослідження та забезпечити її достовірність за допомогою доказової бази;
- оформити результати впровадження наукового дослідження та визначити їх соціально-економічну ефективність;
- скласти наукову доповідь, підготувати статтю, тези за наслідками наукових досліджень.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	20	
Практичні / лабораторні	20	
Самостійна робота	80	

4.2. Зміст начальної дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	Т1	Сутність наукового пізнання. Наука як система знань. Питання 1. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності. Питання 2. Понятійний та категоріальний апарати, зміст та класифікація наук. Питання 3. Організація наукової діяльності в Україні.	16	

2	Т2	Системний підхід при вивченні економічних явищ і процесів. Питання 1. Історичні основи виникнення теорії систем. Поняття системи. Питання 2. Сутність та принципи системного підходу. Питання 3. Системний аналіз економічних систем.	16	
3	Т3	Планування та етапи проведення економічних досліджень. Питання 1. 1. Науково-економічні дослідження, їх особливість та завдання. Питання 2. Вибір теми та реалізація дослідження.. Питання 3. Процес висунення гіпотези щодо проведення наукового дослідження. Питання 4. 4. Етапи проведення наукового дослідження. Питання 5. Система економічних показників.	14	
4	Т4	Основи методології та наукових досліджень. Питання 1. Об´єктивна необхідність наукових досліджень на сучасному етапі розвитку економіки Питання 2.Виникнення економічної теорії та основні етапи розвитку. Сучасні напрямки і школи економічної теорії. Питання 3.Види і класифікація економічних наук. Питання 4.Загальні проблеми розвитку економічної науки на сучасному етапі. Питання 5.Методи економічного дослідження. Питання 6. Встановлення зв'язку між економічною наукою та економічною ідеологією.	16	
5	Т5	Історичний, статистико-економічний, монографічний методи наукового дослідження. Питання 1. Необхідність пізнання економічних явищ. Питання 2. Загальна класифікація методів економічного дослідження.. Питання 3. Характеристика всезагальних методів.	14	
6	Т6	Експериментальний, розрахунково-конструктивний, балансовий, абстрактно-логічний методи наукового дослідження. Питання 1. Наукове пізнання. Рівні наукового пізнання. Питання 2. Методи емпіричного економічного дослідження та їх аналіз. Питання 3.Специфічні методи економічних досліджень.	14	
7	Т7	Математичний метод в економічному дослідженні. Питання 1. Формалізація та математизація. Впровадження математичного методу в економічну науку. Питання 2. Використання математичних методів у дослідженнях. Питання 3. Сутність, завдання та цілі економетрики.	14	
8	Т8	Методи прогнозування в науковому дослідженні. Питання 1. Завдання і принципи прогнозування Питання 2. Методи науково-технічного прогнозування: 2.1. Класифікація методів прогнозування. 2.2. Екстраполяційні методи прогнозування. 2.3. Статистичні методи. 2.4. Експертні методи. Питання 3. Класифікації економічних прогнозів.	16	
		Разом:	120	

		2.2. Екстраполяційні методи прогнозування. 2.3. Статистичні методи. 2.4. Експертні методи. Питання 3. Класифікації економічних прогнозів.		
		Разом:	120	

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Періодичний контроль (контрольна робота за змістовним модулем) здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістовного модуля.

Підсумковий контроль у формі екзамену проводиться для всіх без винятку здобувачів вищої освіти (незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види індивідуальних завдань та обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль становить 20 балів. Підсумковий контроль проводиться у формі письмових відповідей на теоретичні питання.

Загальна підсумкова оцінка (сума балів) з навчальної дисципліни, складається з оцінки поточного та періодичного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю. Максимальну кількість балів за поточний та періодичний контроль і під час підсумкового контролю визначає викладач, про що вказує у робочій програмі навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
ЗМ 1				ЗМ 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8			
5	5	5	5	5	5	5	5	10	40	100
Контрольна робота за ЗМ 1 - 10				Контрольна робота за ЗМ 2 - 10						

5. Політики дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Завдання, передбачені робочою програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Ліквідація заборгованості відбувається протягом одного тижня після встановленого терміну із наступним зниженням оцінки на 10%. Здобувачам надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності.

Всі види письмових робіт перевіряються на наявність вихідних даних щодо джерел використаної інформації і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, тестування за допомогою Google-form).

Політика щодо відвідування.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за активність участі на яких нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із гарантом ОП.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна література

1. Антошкіна Л. І., Стеченко Д. М. Методологія економічних досліджень: підручник. Київ: Знання, 2015. 311 с.
2. Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. - метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2022. 48 с. https://doi.org/10.32837/11300.22511.
3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 57 с. URL: http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/577/1/Методологія%20та%20організація%20наукових%20досліджень.%20Посібник.pdf
4. Гальченко С.І., Силка О. З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посібник. Черкаси: АММО, 2015. 93 с.
5. Дранус Л. С., Стоян О. Ю. Методичні рекомендації з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів спец. 073 «Менеджмент»: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 48 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
7. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень: навч. посіб. для аспірантів. ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ, Одеса: Фенікс, 2025. 284 с.
8. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2019. 350 с.
9. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: ЦУЛ, 2019. 352 с.
10. Конопельник О. І., Фтомин Н. Є. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Я. М. Чорнодольського. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 200 с.
11. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Алерта, 2019, 492 с.
12. Медвідь В. Ю. Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
13. Методологічне та інструментальне забезпечення наукових досліджень: навч. посіб. / В. Г. Бодров та ін.; Ун-т держав. фіскал. служби України; за заг. ред О. А. Шевчука. Ірпінь: ВПЦ УДФСУ, 2020. 324 с.
14. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.
15. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / І. С. Добронравова та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч.1), О. В. Руденко (ч.2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf
16. Нікіфоров П.О. Морально-етичний дискурс в економічних дослідженнях як об'єктивна вимога розвитку науки. Економічний та управлінський потенціал соціалізації економіки: монографія / за ред. З. І. Галушка. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2020. С.106-112.
17. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. Київ: ЛіраК, 2014. 336 с.
18. Основи організації наукових досліджень в туризмознавстві: підручник / В. В. Тарасова та ін. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 456 с.

19. Руденко В.М., Руденко Н.М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Конкор, 2025. 228 с.
20. Штанько В. І. Філософія і методологія науки: підручник для аспірантів всіх спеціальностей. Харків: ХНУРЕ, 2017. 180 с. URL: https://openarchive.nure.ua/items/8dbc1f7e-6c9b-42ec-b23c-0e07d18a969c

Допоміжна література

1. Андрійчук В. Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень *Економіка АПК.* 2016. № 7. С. 87-94.
2. Астрелін І. М., Косогіна І. В., Кирій С. О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. для підготовки докторів філософії спеціальностей 161 Хімічні технологія та біоінженерія, 162 Біотехнології та біоінженерія, 163 Біомедична інженерія. КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 121 с.
3. Бабух І. Б. Актуальність та специфіка сучасної методології наукових досліджень. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2023. №3 (318), С. 291-294.
4. Дмитренко Т. О. Яресько В. Концептуальні положення проектування методологічних засад наукового дослідження. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* 2012. № 34-35. С.14-21.
5. Дударєв І. М., Кузьмін О.В. Практикум з методології наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Олді+, 2023. 278 с.
6. Зінчук Т.О., Ткачук О.В. Концептуальний підхід до формування експортно-імпортної кон'юнктури ринку лікарсько-рослинної сировини. *Агросвіт.* 2024. № 18. С. 29-38. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/4563/4601
7. Зінчук Т. О., Абрамова І. В. Концептуалізація сталості територіальних громад (на прикладі декомпозиційної моделі). *Економічні горизонти.* 2023. № 4(26). С. 57-65. DOI: https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(26).2023.291790.
8. Зінчук Т., Потапенко Р. Формування адаптивної моделі управління ринком агротехніки: теоретико-методологічні засади. *Агросвіт.* 2025. № 17. С. 68-76. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.17
9. Кошелєв О. Проведення ділових ігор при вивченні курсу: Основи наукових досліджень.*Молодь і ринок.* 2014. № 11. С. 44-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_11_11
10. Кудрявцева О.А. Організація самостійної роботи студентів при підготовці індивідуального навчально-дослідного завдання з навчальної дисципліни: Основи наукових досліджень. *Наука і освіта.* 2014. № 2. С. 82-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2014_2_19
11. Культенко В. П, Радовільська О. О. Особливості методології наукового пізнання. *Гілея: науковий вісник*. 2020. №152. С.188-190.
12. Никифорук О.І., Ляшенко О.Ф. Підходи до оптимізації процедур аналізу регуляторного впливу: світовий досвід та реалії України. *Економіка і прогнозування.* 2021. №1. С. 71-87.
13. Нікіфоров П., Бабух І. Методологія наукових досліджень як особлива галузь економічної науки: сучасне розуміння та нові підходи. *Mechanism of an Economic Regulation*. 2023. № 3 (101). С. 73-77. URL: https://doi.org/10.32782/mer.2023.101.11
14. Підходи до класового аналізу / за ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ: Інститут соціології НАН України. Київ, 2019. 287 с.
15. Щепотьєв О. І. Жильцов А. В., Васюк В. В. Методи забезпечення достовірності наукових досліджень. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України.* Серія: Техніка та енергетика АПК. 2013. Вип. 184(1). С. 201-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_tech_2013_184(1)__32

Електронні інформаційні ресурси

1. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home
2. Faostat URL: https://www.fao.org/home/en/
3. MANAGEMENT. COM. UA. URL: https://www.management.com.ua/?lang=rus
4. Trade Map. URL: https://www.trademap.org/Index.aspx
5. Академічний словник української мови. URL: http://sum.in.ua/s/ghlosarij
6. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Поліського національного університету, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (http://www.lib.zt.ua/, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (http://www.nbuv.gov.ua/, Київ, просп. Голосіївський, 3 та інших бібліотек (за узгодженням з викладачем)
7. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/
8. Державне агентство лісових ресурсів України. URL: https://forest.gov.ua/
9. Еразмус+ - Програма Європейського Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. URL: https://erasmusplus.org.ua
10. Екодія. URL: https://ecoaction.org.ua/
11. Інституційний репозитарій Поліського національного університету (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти)
12. Національний фонд досліджень України. URL: https://nrfu.org.ua/
13. Офіс Горизонт Європа в Україні URL: https://horizon-europe.org.ua/uk/home/
14. Сайт кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції http://www.ktms.znau.edu.ua
15. Урядовий портал URL: https://www.kmu.gov.ua/

Викладач _____ Тетяна ЗІНЧУК

Завідувач кафедри _____ Тетяна ЗІНЧУК